

**การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง**

พรพนา บัญญัติโต^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็น และ 2. นำเสนอทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการจำเป็นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง จำนวน 233 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และ ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.26 โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน (0.37) รองลงมา คือ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย (0.34) ด้านการจัดการเรียนรู้ (0.22) ด้านการพัฒนาผู้เรียน (0.20) และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (0.18) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ครูมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เป็นอันดับแรก ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย เป็นอันดับที่ 2 และด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับที่ 3 และ 2. ทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการจำเป็น ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในประเด็น ความสามารถในการนำชุมชนมามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา เช่น ศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เชิญผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย ในประเด็นความสามารถในการเขียนเอกสารทางวิชาการ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดนโยบายการพัฒนาครู ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยลงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ด้านการจัดการเรียนรู้ ในประเด็น ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เช่น จัดอบรมครูในด้านการจัดการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรจนได้ครูแกนนำแล้วใช้ครูแกนนำให้ความรู้

คำสำคัญ : การประเมินความต้องการจำเป็น, การพัฒนาสมรรถนะครู, สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา e-mail: k-rufah@hotmail.com

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: k-rufah@hotmail.com

A NEEDS ASSESSMENT OF COMPETENCY DEVELOPMENT OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER ANGTHONG SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

Pornpana Bunthito^{1*}

Abstract

This research aimed to 1. specify and rank needs of competency development of teachers, and 2. propose choices of competency development of teachers under Angthong Secondary Educational Service Area Office 5. The procedure was divided into 2 steps. The first step was to specify and rank needs of competency development, the samples were 233 teachers, the tool was a questionnaire, and the data were analyzed by mean, standard deviation, and priority needs index. The second step was to offer choices of competency development, the samples were 5 experts, the tools were an interviewing form and content analysis.

The findings showed that : 1. The priority needs index of competency development of teachers was 0.26 by ranking respectively as follows: community collaboration construction (0.37), analysis, synthesis and research (0.34), learning management (0.22), learner development (0.20), and classroom management (0.18); 2. The choices of competency development of teachers was the ability of taking community to participate in school activities such as studying, collecting basic information of the community, inviting parents and communities for educational participation, coordinating with parents and asking for local speakers to participate in learning management The ability of academic writing was that the educational service area office set the policy of teacher development. and The schools should provide trainings to give teachers knowledge of learning management, curriculum development and construction to find out the master teachers. The teachers had to make understanding of curriculum structures, study the details of curriculum, provide lesson plans, and evaluate and improve the curriculum.

Keywords : Needs Assessment, Competency Development of Teachers, Schools under Angthong Secondary Educational Service Area Office 5

¹ Master of Education Program in Educational Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, e-mail: e-mail: k-rufah@hotmail.com

* Corresponding author, email: k-rufah@hotmail.com

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูยังเป็นเรื่องที่ต้องมีการพัฒนาค่อนข้างมาก กล่าวกันว่าพัฒนาครูนี้นอกจากจะพิจารณาบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะครูด้วย สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น แต่การพัฒนาครูที่ผ่านมาประเทศไทยยังประสบปัญหาในด้านการพัฒนาครูบางประการ จากผลการศึกษาวิจัยที่ยืนยันว่า การพัฒนาครูยังขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพราะงบประมาณจำกัด ไม่ตรงกับความต้องการของครู และขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนา และยังพบว่าการพัฒนาครูในปัจจุบันยังไม่มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน แม้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ จะจัดโครงการพัฒนาครูเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังซ้ำซ้อน ไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556, หน้า 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูคุณภาพยุคใหม่ ภายใต้แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การพัฒนาครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ยังไม่ตรงกับความต้องการของครูอย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษาความต้องการจึงเป็นสิ่งสำคัญการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ศึกษาความต้องการจำเป็นของครูได้โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพในปัจจุบัน (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) ที่มีระบบเพื่อจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยเป็นการระบุความต้องการจำเป็น พิจารณาตัดสินความขัดแย้ง ตรวจสอบสภาพทั่วไปตามธรรมชาติและหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนการดำเนินงานขององค์กร โดยขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วย ขั้นตอนแรกการระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification) ขั้นตอนที่สองการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุ และขั้นตอนที่สามการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs solution) ตามกรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550, หน้า 14) จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง ซึ่งสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทองสามารถนำไปใช้เป็นทางเลือกในการพัฒนาสมรรถนะครูในสังกัดของตนเพื่อพัฒนาครูได้ตรงตามความต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อนำเสนอทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการจำเป็นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลำดับขั้นตอนที่สำคัญ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง จำนวน 233 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีรูปแบบการตอบสนองคู่ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู และวิเคราะห์โดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น หลังจากนั้นจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากการเรียงลำดับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548, หน้า 14)

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการจำเป็นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง จำนวน 5 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง พบว่า 1. ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน (0.37) 2. ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย (0.34) 3. ด้านการจัดการเรียนรู้ (0.22) 4. ด้านการพัฒนาผู้เรียน (0.20) และ 5. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (0.18) นั่นคือ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษา ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาเป็นลำดับแรก จากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 37 ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลง ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยมีค่าคิดเป็นร้อยละ 34 และอัตราการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนรู้ จากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 22 แสดงให้เห็นว่า ครูมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เป็นอันดับแรก ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย เป็นอันดับที่ 2 และ ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับที่ 3

2. การนำเสนอทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการจำเป็นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนามากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย และ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า

2.1 ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน เช่น จำนวนประชากร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเพณี วัฒนธรรม สำหรับประกอบการตัดสินใจ (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า โรงเรียนต้องศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชน ประเพณี วิถีชุมชน มีการรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูล มีการนำข้อมูลไปใช้ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5) 2. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมคิดกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2) สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษา เพื่อให้ชุมชนตระหนักว่าโรงเรียนเป็นของพวกเขา (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3) และสอดคล้องกับคำ

กล่าวที่ว่า โรงเรียนควรสร้างสมาคมครูและผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า หรือเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน เพื่อประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1) 3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เช่น แพทย์แผนไทย สมุนไพรไทย ดอกไม้ใบตอง ขนมหินท้องถิ่น ศิลปะดนตรีพื้นบ้าน และเครื่องจักสาน (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2) สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า โรงเรียนควรเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) 4. ให้บริการชุมชนทั้งในเรื่องสถานที่ วิชาการ เช่น การให้สถานที่ในการจัดกิจกรรม

ต่าง ๆ หรือการจัดวิทยากรไปให้ความรู้กับชุมชน เช่น การควบคุมโรคระบาด การจัดการสินค้าหนึ่งผลิตหนึ่งตำบล เป็นต้น (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า โรงเรียนควรเข้ากิจกรรมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และความไว้วางใจ นอกจากนี้ควรให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น จัดทำเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ ด้านอาชีพ ด้านสังคม ด้านการเมือง เป็นต้น (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) 5. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และติดตาม การจัดการศึกษาของสถานศึกษา” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 3 5)

2.2 ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย 1. สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการทำโครงการพัฒนาครูด้านการคิดขั้นสูงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานงานเขตฯ (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1) 2. จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3) สอดคล้องกับคำกล่าว “สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ และงบประมาณอย่างเพียงพอ เช่น หนังสือ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) 3. สถานศึกษาต้องจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยให้กับบุคลากรในโรงเรียน” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) 4. กำหนดเป้าหมายให้ครูต้องมีผลงานด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง โดยเขียนเป็นเอกสารทางวิชาการ เผยแพร่ทั้งใน และนอกโรงเรียน (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) 5. ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง หาความรู้ด้วยการเข้าประชุมวิชาการ อบรม รวบรวมประมวลความรู้ในการพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน วางแผนสร้างเครือข่ายรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ บันทึกรายงานผล ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2) 6. จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานภายในโรงเรียน และนอกโรงเรียน เชิญบุคคลภายนอกมาร่วมฟังคัดเลือกผลงานดีเด่นส่งเข้าประกวดในระดับต่าง ๆ (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4) สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า จัดกิจกรรมนำเสนอผลงาน และคัดเลือกงานประกวด (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3)

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ 1. อบรมพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาให้ความรู้จนได้ครูแกนนำ และจัดอบรมครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง โดยใช้ครูแกนนำมาขยายผล เพื่อพัฒนาบุคลากรทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1) 2. ครูทุกคนจำเป็นต้องศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตน (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2) 3. สร้างความเข้าใจโครงสร้างหลักสูตร ศึกษาหลายระเอียดหลักสูตร จัดทำแผนด้วยตนเองจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอน และมีการประเมินก่อนและหลังเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง โดยมีการบันทึกการนิเทศ ประเมินการใช้หลักสูตร เมื่อสิ้นปีการศึกษา (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3) 4. สร้างหลักสูตร สอดคล้องกับท้องถิ่นมีความทันสมัยอยู่เสมอ (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. คำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูตามสมรรถนะประจำสายงาน เรียงลำดับดังนี้ 1. ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน (0.37) 2. ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย 3. ด้านการจัดการเรียนรู้ 4. ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 5. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ตามลำดับ แสดงว่าครูมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนา ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน มากกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลณี ชิวปรีชา และ ชญาพิมพ์ อุสาโท (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบ มีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนควรเป็นสิ่งที่ครูควรพัฒนาสมรรถนะทางด้านนี้เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังมีการประสานงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และมีการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนโดยให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสนทนากัน การค่อนข้างน้อย ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาน้อยตามไปด้วย ในขณะที่ครูมีความต้องการจำเป็น ได้รับการพัฒนา ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย เป็นลำดับที่ 2 สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย (2555, หน้า 1) กล่าวว่า การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ในสหรัฐอเมริกาอาจารย์ผู้สอนต้องทำวิจัยควบคู่กันไปกับการสอน ซึ่งการวิจัยในสิ่งที่สอนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการสอน ส่วนงานวิจัยที่ตนเองสนใจจะแยกออกมาต่างหาก แต่อาจารย์ ในประเทศไทยหลายท่านมักมองว่า สอนคือสอน นั่นคือค้นหาและดำเนินการสอน ส่วนการวิจัยนั้นแยกออกจาก การสอนโดยเด็ดขาด ส่วนที่เป็นหน้าที่และปฏิบัติรองลงมาก็คือ การวิจัย เพราะนอกจากงานสอนที่มีคุณภาพแล้ว ครูยังต้องสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพออกไปสู่สังคมพร้อมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูยังมีโอกาสในการฝึกทักษะ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย ค่อนข้างน้อย เนื่องจากภาระงานที่เยอะทั้งในงานสอนหนังสือ และงานด้าน อื่น ๆ และครูมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนา ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับที่ 3 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อาณาภาพ ธงภักดี (2551, หน้า 73) ได้ศึกษาความต้องการและรูปแบบการพัฒนาตนเองของ ครูผู้สอน สังกัดสถานงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีความต้องการ พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้น้อยที่สุด โดยด้านที่ครูผู้สอนต้องการพัฒนามาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นกระบวนการที่สำคัญในการ เสริมสร้างศักยภาพของครู ในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียน การสอน และรวมไปถึงการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีการ เสนอทางเลือกการพัฒนาสมรรถนะครู ไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์มีประสบการณ์ใน การบริหารโรงเรียนมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี จึงมีแนวทางที่มาจากประสบการณ์จริงมาเสนอทางเลือกโดย ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเสนอทางเลือกให้ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน 2. เปิด โอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมคิดกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน 3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ปราชญ์ ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม 4. ให้บริการชุมชนทั้งในเรื่องสถานที่ และวิชาการ และ 5. การ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และติดตาม การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เกลณี ชิวปรีชา (2554, หน้า 145) ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนตีประจำตำบล ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผน ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการที่จะทำให้ชุมชนเข้ามา ส่วนร่วมนั้นต้องเริ่มจากการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนก่อนว่าชุมชนต้องการอะไร และเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจนถึงการประเมิน และติดตามการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะทำให้ชุมชนมี ความรู้สึกว่าสถานศึกษาเป็นของชุมชนย่อมส่งผลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ และด้านการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย ผู้เชี่ยวชาญเสนอทางเลือกให้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำโครงการพัฒนา ครูด้านการคิดขั้นสูง 2. จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร 3. สถานศึกษาต้องจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้ ด้านการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย 4. กำหนดเป้าหมายให้ครูต้องมีผลงานด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย 5. ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง 6. จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานภายในโรงเรียน และนอกโรงเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วณิช นิรันตรานนท์ (2552, หน้า 207) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่ม สารการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุดรธานี เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 กิจกรรมหลัก คือ 1. การฝึกอบรม ประกอบด้วย การอบรม สัมมนา การ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน และการฝึกปฏิบัติการ 2. การใช้พี่เลี้ยง ประกอบด้วย การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครู การเข้าสัมมนา การให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำแก่ครูเป็น รายกลุ่มและรายบุคคล และ 3. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาสมรรถนะ ด้านการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งของตัวครูเอง ของสถานศึกษา และสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาที่เป็นต้นสังกัด ในการสนับสนุนส่งเสริม และช่วยกันเพื่อให้ครูเกิดสมรรถนะสูงสุด และด้านการ จัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญเสนอทางเลือกให้ 1. อบรมพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ 2. ครูทุกคนจำเป็นต้อง ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตน 3. สร้างความเข้าใจโครงสร้างหลักสูตร ศึกษาหลาย ละเอียดหลักสูตร จัดทำแผนด้วยตนเอง ประเมินการใช้หลักสูตร เมื่อสิ้นปีการศึกษา 4. สร้างหลักสูตรสอดคล้อง กับท้องถิ่นมีความทันสมัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับ สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2553, หน้า 96) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหาของการพัฒนา มี 4 ประเด็น คือ การพัฒนา หลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การพัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ครูมีหน้าที่ในการศึกษาหลักสูตรให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เนื่องจากหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนแสงเทียน นำทางสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ การที่ครูเข้าใจและรู้รายละเอียดทั้งหมดอย่างเข้าใจจะส่งผลให้ครูสามารถ จัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่หลักสูตรวางไว้ได้และการจัดการเรียนรู้นั้นจะเป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความ ต้องการของสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนโดยการจัดการประชุมร่วมกันระหว่างครูกับชุมชน เพื่อให้ได้ถึงสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ครูควรฝึกฝนและพัฒนาความรู้ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย โดย

การศึกษาด้วยตนเอง หรือการขอความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และพยายามฝึกฝนการเขียนเอกสารทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในการเขียนเอกสารวิชาการของตน และครูควรศึกษา และฝึกฝนการสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาด้วยตนเอง หรือการขอความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ครูได้ฝึกสร้างและพัฒนาหลักสูตรและนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน

1.2 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนโดยให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสนามการของสถานศึกษา ส่วนในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย สถานศึกษาควรส่งเสริมความสามารถในการเขียนเอกสารทางวิชาการ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้ามาอบรมด้านการเขียนเอกสารวิชาการ หรือส่งครูไปอบรมด้านการเขียนเอกสารวิชาการ เพื่อเป็นการฝึกทักษะทางด้านการเขียนเอกสารวิชาการ และด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้กับครู โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้กับครู หรือส่งครูไปอบรมด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ครูได้ฝึกสร้างและพัฒนาหลักสูตรและนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม กับชุมชน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดได้นำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย และด้านการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ควรจัดการอบรมการเขียนเอกสาร และการเขียนและการสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับครูของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย และด้านการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

เอกสารอ้างอิง

- เกสลิณี ชิวปรีชา และชญาพิมพ์ อุสาโท. (2556, กรกฎาคม-กันยายน). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล. วารสารครุศาสตร์, 41 (3), 147-159.
- มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. (2555). รายงานการคัดสรร วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2555. ปทุมธานี : ผู้แต่ง.
- วณิช นิรันทรานนท์. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (2553). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานุภาพ ธงภักดี. (2551). ความต้องการและรูปแบบการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.